

Marburger Ekorn

En uvanlig farget kanin **Marburger Ekorn har en rik historie**

Herman Werk presenterte i Deutsche Kaninchen Zeitung (DKZ) nummer 6 i 1977 sin yndlingsrase Marburger Ekorns opphav, 65 år etter første opptreden, på en svært saklig, men også kritisk måte.

«Den ble i 1912 fremavlet av frøken Sandermann fra Marburg an der Lahn. Det gikk deretter ytterligere seks år før den nye rasen avlet rent uten avspaltinger. Krig og en deling av produksjons- og sportsrasene ga en pause i oppbyggingen av rasen, men oppdrettere mistet ikke motet. De hadde satt seg mål om å avle frem en kanin som hadde fargen

til sibirske ekorn.» – Rasen ble avlet frem ved en tilfeldighet. Frøken Sandermanns elleveårige nevø H. Schütz hadde fra vaktmesteren L. Peters ved klinikken i Marburg fått et ekornfarget dyr. Peters hadde fått denne kaninen i et Havana-kull og hadde ingen interesse av den helblå fargen. Frøken Sandermann på sin side likte dyret og ville gjennom forskjellige paringer beholde og få flere kaniner med denne fargen. Derfor forsøkte hun flere kombinasjoner, eksempelvis gul Sølv, som i dag kan virke merkelig. Uten grunnleggende kunnskaper i fargegenetikk kunne det

ikke gå annerledes, spesielt siden denne kunnskapen da ikke var allmenn kjent. Det var heller ikke en tilfeldighet at genetikeren Onslow, en fagmann, i 1913 stilte ut Marburger Ekorn med kombinasjon av brun (havanafarget) og blå under navnet «Lilac». Akkurat denne kombinasjon har forekommet regelmessig etter Havana-kaninens oppdagelse rett før slutten av det 19. århundre, noe som åpnet for den muligheten.

Wilhelm Markworth, langvarig skribent i DKZ fra 1950 og til 1980, skriver i DKZ 24/1979: *«allerede blant de første havanakaniner, når den første brune hann ble kryssset med Blå Beveren hunn, må det være slik at ekornfargede kaniner har blitt spaltet ut, men disse ble åpenbart ikke betraktet som ekornfarget fordi hovedfokus var den brune fargen.»*

Et kjennetegn i rasekaninavlens tidlige år var arbeidet med å få mest mulig størrelse, lengde og masse på kaninene, men i årene etter første verdenskrig ble fokuset endret. Avlerne fokuserte da mer og mer på pelskaniner. Pelskaninene hadde mindre masse, men hadde en tykk og «fengslende» pels, men også til da uvanlige farger. Denne retningen hadde allerede Sølvkaniner og av og til Russerkaniner, hvis dominerende trekk er deres ekstraordinære pelstykkelse og struktur. Særlig var det for små raser veien til å erobre en plass i oppdretternes hjerte.

I den første tyske Rikstandard, fra 1926 fikk pels og farge en spesiell oppmerksomhet, med 40p til farge og 20p til pels. Jean Bungartz skryter i sin bok fra 1922 «Nutzkaninchenzucht» (Nytttekaninavl) av den nye pelskaninrasen:

«Marburger Ekorn kommer inn i konkurransen om å være denne generasjonens vakreste pelsverk.» - Bungartz dro

sine konklusjoner om avstamningen til Marburger Ekorn på grunnlag av de eksisterende raser som Havana, Blå Beveren, Sølv og albinokaniner. Den ettertraktede perlingen i pelsverket man ønsket ble oppnådd i 1920 da Perle Ekorn oppstod. Marburger Ekorn var før dette bare en brukbar imitasjon av edelpelsene. Likevel utviklet Marburger Ekorn seg til en pelsrase, som med sin attraktive farge kjempet for seg selv. Det brunlige sløret på helblå bunn gav en spesiell verdi, noe som stammer fra det opprinnelige ønsket om perling. Det brunlige sløret har konsolidert seg som et rasekjennetegn og har siden vært med i alle tyske standarder. Takket være rasens støttespillere har det aldri vært stilt spørsmål ved dette.

På 1970-tallet uttalte Herman Werk «Det brunlige sløret må beholdes».

Videre har Wilhelm Markworth anført: *«Det viktigste er å legge vekt på å bevare det wafer-liknende skimmer. Men altfor ofte mangler det brunlige sløret.»*

Kort etter fremavlingen av Havana, var det i tidsrommet 1915–1920 flere raser som liknet Marburger Ekorn. Ved siden av tidligere nevnte Lilac (1913) fantes det i England «Essex Lavender» fremavlet av Mrs. Illingworth. Men det var de kaninene som ble avlet frem av professor R. Punnet i 1920 ved å pare Havana og Blå Beveren som fikk rasestatus (Lilac).

I Frankrike oppstod Fée og i Nederland avlet en dueavler ved navn C.A.M Spruyt frem den første ekornfargede kaninen. Denne ble i 1927 tatt opp i nederlandsk standard og fikk navnet Gouwenaar etter Spruyts hjemsted; byen Gauda. Gjennom seleksjon av en lyseblå dekkfarge uten slør skiller den seg tydelig fra Marburger Ekorn. Til slutt finnes det i Europastandarden Perlgrau von Halle, en liten gam-

Tilbakeblikk . . .

1: Marburger Ekorn hunn fra 1935, som viser en den gang ønsket lett utstrakt valseformet kroppsform. Videre har den en god pels, en vakker lys farge som også har brunlig skimmer, fikk 93 og 94p.

2: I senere avl viste den også gode modereregenskaper. **3:** At dommere og avlere ikke alltid har lik mening, er hannen eks på, da den ved verdenskongress for fjørfe fikk kun 92p. Grunn: God pels, bakpart er noe steil. Før hadde den fått 95p og beskrevet som ideell. **4:** Bilde fra 1918, en trykkende hunn som viser steil og dårlig rygg. Tross magre 90p betegnet forfatteren typen som et avlsmål. **5:** Fra 1957, som med hensyn til farge og størrelse er en svært god raserepresentant. Bare ørelengden er et ankepunkt.

mel belgisk rase på størrelse med den kastanjebrune Lothringer, hvis dekkfarge i Europastandarden 2003 beskrives som «sart tonet lys gråblå med en lett platinalgans og med mørkebrun øyenfarge».

Marburger Ekorn opplevde en uventet popularitet. Så lenge det var interesse for pelsverk fortsatte det og rasen surfet på bølgen frem til 1980-tallet. I Forbundet for smågartnere, nybyggere og smådyravlere i DDR tok den 4.-plass over de van-

ligste småraser, foran svart sølv. I 1980/1981-sesongen ble 7289 Marburger Ekorn bedømt i det forbundet, noe som er en andel på 3,47 %. Med tilsvarende tall ved dagens tyske Bundes-utstillinger, med ca 25.000 kaniner, vil det stå ca 870 Marburger Ekorn i burene. Siden 1980-tallet har det vært en boom av nyheter blant de små rasene. Dette har i en viss grad gått ut over de etablerte rasene. Eksempler på nye raser er Beige, Liten Tysk Shecke, Liten Tysk Vedder, Deilenaar og på begyn-

nelsen av 1990-tallet Schwarzgrannen og Rhön. Likevel har Marburger Ekorn klart å beholde sin plass med en gjennomsnittlig utbredelse på ca en prosent av alle utstilte kaniner i Tyskland.

Størrelse og vekt

Marburger Ekorn tilhører de største av de gamle smårasene. Før innføring av tysk fellesstandard har de hørt sammen med Liten Chinchilla og senere også Sachsen-gold. I tysk standard er normalvekt over 2,75 kg. Overskrider den 3,25 kg eller er under 2,25 kg bedømmes den ikke. I Riksstandarden fra 1926 var normalvekten 5,0 til 6,0 pund (2,5-3,0 kg). Først i etterkrigstiden ble vektskala omformet, som vi i dag kjenner, og dette holdt seg i alle standardene med unntak av i fellesstandarden til ZKD i ca 1967 der en satt øvre vektgrense til 3,5 kg. Dette ble av Herman Werk rosende fremhevet: «*Med de nye vektbestemmelsene for 10 år siden er vi på god vei*» (dette stemte åpenbart ikke). Erfaringsmessig er det slik at for tunge dyr har en tendens til utstrakt kroppsbygning og spesielt hunner blir overdrevent løse i skinnet. I 1981 gjorde man endringer og gikk tilbake til dagens vektskala og øvre vektgrense har siden det vært 3,25 kg. I Nordisk Standard er idealvekten 2,51–3,20 kg.

Marburger Ekorn vokser godt. Allerede ved ca 6 måneder når de sin utstillingsvekt. Avlshanner bør være 2,9–3,0 kg og hunner litt større ca 3,0–3,15 kg. Avlsdyrene bør nå nedre vektgrense og overskride den senest mulig, og ikke før andre leveår. Hanner bør uansett være under øvre vektgrense.

Kroppsform, bygning og rasepreg

Kroppen er lett kompakt og like bred i forpart som bakpart. Den har en jevnt

løpende rygglinje som er godt avrundet bak. Labbene er i overensstemmelse med dagens ønskede rasepreg relativt kraftige og korte, om mulig med en viss klarering fra bordet. Hunnene er uten hakepose, men eldre hunner tillates å ha en mindre hakepose. Friedrich Joppich bemerker i sin bok «Das Kaninchen» (1967) at rasen allerede ved sin opprinnelse var «ferdig» og i løpet av årene har knapt skjedd noen forandringer. Likevel har Marburger'en over flere ti-år utviklet rasepreget.

Riksstandarden fra 1926 oppfordret til: «Kroppen er i sin form slank og lett utstrakt og viser sine fine lemmer.»

Karl Grathwohl og Georg Hothum beskrev i 1954 i sin bok «Unsere Kaninchenrassen» - En lett strukket sylindermform. Wilhelm Markworth sammenlignet i 1979 Marburger Ekorns kroppsform med den til Engelsk Shecke «kroppsformen er ikke så klumpete og tung som den virker å være hos Hollendere, den skal heller være lett kompakt med fine lemmer.» Herman Werk beskrev i 1977 at rasens vektheving på slutten av 1960-tallet gav fordeler, spesielt kroppsformen: «Mange avlere hadde betenknninger over at vekthevingen skulle forandre kroppsformen. Redselen for dette var ubegrunnet og vi har i dag gode Marburger Ekorn med svært flott kropp.»

Retrospektivt, kan vi sannsynligvis anta at rasen da begynte å bli kraftigere, mer kompakt og et generelt mer robust preg. Dette gav ganske tydelige kraftige labber, markert hode og også mer kraftige ører. Det ble en etterspørsel etter noe mer kompakt rase- og typepreg. Etterspørselen etter finere lemmer holdt seg likevel frem til godt ut på 1990-tallet. I 2004 ble den tyske standard tilpasset til sammenlignbare småraser og ganske kraftige for-

**Pen hann som fikk 97,5p på
Bundes-Kaninchenschau 2015.
Eier Peter Böx, Waltershausen**

Foto: Sabine Rübensaaf

labber ble fremhevet som idealet. Dette gjorde rasen godt, selv om dette avvek fra tidligere tiders krav. Det er først det siste 10-året at forlabbene har begynt å utvikle seg mot dagens ønskede retning; frem til da var ganske spede labber vanlig.

Endringen avslørte svakheter i skjelettet, gjennomtrådte labber, og av og til tendens til O-bein (hjulbenthet). Problemene med den lavstilte stillingen som

i tidligere tider fulgte rasen, ble det ikke snakket om. Det gjenstår likevel arbeid for å nå målet til tidligere avlere som ønsket å gi rasen mer uttrykk ved å vise en rase med oppreist presentasjon på dommerbordet.

- Dessverre var dette målet forbeholdt kun standhaftige avlere som var kompromissløse i retning av kraftigere forlabber. Andre nøyde seg med en lett oppreist stilling. En edel rasekanin presenterer seg ikke flatt liggende mot bordet, som nå er uønsket. Problem nummer to på dette punktet er rasens tendens til å få hakepose, og det er nesten alltid til stede.

Dette har tilsynelatende fulgt rasen siden opprinnelsen, da utgangsraser kom fra de store som Blå Wiener og de første Havana. Denne arveligheten skinner også igjennom i dagens stamme og er fremdeles utbredt. Den midlertidige nyorienteringen med en litt større vektsskala kan ha bidratt til løst skinn og hakepose og er ikke så lett å bli kvitt.

På 1970-tallet gav tidligere siterte forfattere Herman Werk og Wilhelm Markworth klare råd: «Vi må være sterkt på vakt mot hakeposer». «Dyrene skal være uten hakepose». «Her må den dype stillingen og den ganske spesielle overflødige brystpelsen forsvinne.»

Også i dag ses stammer som har dette problemet. Andre rasetypiske feil som smal kroppsform (som tidligere og lenge var svært utbredt) har avlerene de siste årene fått et utmerket grep på. Det er ikke slik at det ikke lenger ses, men er ikke regelen slik det var tidligere.

Marburger Ekorn er i dag en elegant representant innenfor sin klasse, som vesentlig er preget av sin markante type. Dersom dette ikke er tilfellet, finnes det i dag mange muligheter for å heve sin egen avl til dette nivået.

Pelsen

Marburger Ekorn tilhører pelsrasene og kravene er i samsvar med det. Den tyske standard ønsker svært tykk underpels,

elastiske dekkhår og over dem fine grannhår. Marburger Ekorn har sine egne fargeutfordringer som avleren kun kan oppnå når kvaliteten på pelsen er god. Ved å følge og stryke pelsen mothårs kan man kjenne den fine pelsstrukturen.

Lenge var det utbredt at Marburger Ekorn hadde for lite/tynn underpels eller lange og lite elastiske og svake dekkhår.

Ses slike feil i dag, skal avler og dommer reagere, og disse dyr hører ikke hjemme i avlen. Det ekstra-ordinære potensialet i rasen skal under alle omstendigheter bevares og forbedres ytterligere videre.

Hode og ører

Hodet er kort og sitter uten hals på kroppen. Ørene er svært stabile i vevet og lengden skal passe til kroppen. Hodene har etter bare få tiår med avl oppnådd god kvalitet. Den korte neseryggen, den brede snuten og kraftige kjever gir rasen et uttalt markert preg. Hanner med rett og lang neserygg bør ikke brukes i videre avl. Det kraftige snutepartiet skal hos en hann i denne sammenhengen ha en viss eleganse. Dette gjelder også for pannen som skal være moderat bred. Det advares

mot overdrivelser. Hunner har et mer edelt og rektangulært hode, men det er ikke for smalt eller spinkelt. Dette inkluderer en viss bredde på snutepartiet og panne. Det som kan forbedres er generelt ørene. Det kan også ha sammenheng med rasens mentalitet, da Marburger Ekorn ofte er en trykkende kanin som legger ørene ned. Når kaninen er i buret eller stallen, uten noen form for stress, har den åpne og rett oppstående ører.

Ørelengden er mellom 9,5 og 11 cm, og hvor idealet anses å være ca 10,5 cm.

Dekkfarge

Dekkfargen er sart tonet lyseblå med et svakt overtrukket brunlig slør, og det er dette sløret som skiller Marburger Ekorn fra de andre ekornrasene. Bukfargen er noe mattere. Øynene er blågrå, men når lyset skinner gjennom dem er de røde. Klørne er mørk grå. Er klofargen for lys kan det være et tegn på en progredierende pigmenttap. Følgelig skal det etterstrebes godt pigmenterte klør. Det antas det er en sammenheng mellom det ønskede brune sløret og klofargen. Fargen er jevn over hele kroppen. På kroppsdeler med kort pels skinner det brunlige sløret sterkest igjennom. Marburger Ekorn er genetisk en ensfarget kanin, dermed kan man ganske enkelt kun holde en farge i avl. Som hos andre raser ligger «djevelen i detaljene». Den for oss best kjente internasjonale parallellrase Gouvenaar fra Nederland, godkjent 1927, har en dekkfarge som er beskrevet som: «Sammenlignbar med røyksky fra en sigar» er til sammenligning ganske blek og mangler det typiske brunlige slør i dekkfargen. Det brune sløret er et obligatorisk fargekjennetegn. Av og til ses dyr som synes å være ganske bleke i fargen. Dette kan være en etterlevning fra gamle tider. For eksempel be-

**Marburger Ekorn
fra Holland
– flott type**

I Holland har de Gouvenaar, en lys grå-blå, så Marburger ble godkjent i 1972

skrev Riksstandarden fra 1926; at lyse dyr ble foretrukket. Men det skal være klar forskjell fra blåfargen som hos Blå Wiener.

- Marburger Ekorn er i første rekke en farget rase, noe som viser seg i bedømmelsen. Viser man frem dyr med blass og blek farge uten rasespesifikk fargesjarm kan man ikke oppnå høye poeng. Ved siden av det brunlige sløret skaper også lyse grannhårspisser rasen. Disse har vanligvis en manglende hvitforsterkning. Utvendig synes de å ha dette, men som regel skyldes det en strukturforandring med en klubbeligende fortykkelse av grannhårspissene. På grunn av deres grove cellestruktur bryter de lyset annerledes og gir tilsynelatende hvite hårspisser. Denne optiske fargeeffekten har absolutt ingen ting med rasens fargegenetikk å gjøre, og hårene er reelt gjennomfarget.

Bunnfarge

Bunnfargen er nærmest mulig lik den lyse blå dekkfarge. Den er fra dekkfargen ikke skarpt avgrenset. Men dekkfargen har i øverste område gjennom dets brunlige slør en lett brunlig tone.

Derfor er den blå underfargen jevn uten lysere soner og er i hårbunnen kun lettere lys enn dekkfargen. Tidligere Marburger Ekorn med klare lyse fargesoner som skilte seg klart fra de med mer intensiv bunnfarge. Dette ble etter hvert så uttalt, at man i Tyskland besluttet å justere standarden. Årsaken til fargesonene var ikke annerledes pigmenteringslag i hårstrået, men at de sterkere grann- og dekkhårene viste svakere pigmentering. Derfor har det over en intensivt farget bunnfarge lagt seg en viltfarget sone som en lysere sone i dekkhårene.

Avlsmålet må være å arbeide for en intensiv pigmentering som i alle tre hårtypene er fordelt likt. Det er faktisk også viktig

at fargen med et lyst bånd blir livløs og er det største problemet med en mellomfargesone.

Marburger Ekorn i Norge

Rasen har aldri hatt noen stor utbredelse i Norge eller Norden for øvrig, på tross av sitt hyggelige vesen. Selv om det ikke har vært en svært utbredt rase, utstilles den regelmessig. Den har hatt sine trofaste avlere i tillegg til avlere som har hatt den i perioder. En som hadde rasen i lang tid var Asbjørn Holmen, som over tid oppnådde gode resultater.

På LU/NM-2017 i Larvik var det 11 Marburger Ekorn fra to oppdrettere.

Oversikten for 2016 (i TK 1/17) viser det ble 35 ganger bedømt Marburger Ekorn, der høyeste poengsum var 95p og som ble gitt 5 ganger.

Kvaliteten på Marburger Ekorn er generelt bra, selv om den nok sjelden kjemper i toppen på våre utstillinger. Det finnes også trofaste avlere i Danmark, men det er en stund siden rasen har vært utstilt i Sverige. Marburger Ekorn har i Nordisk Kaninstandard en ganske standard poengskala: 5-10-40-10-10-20-5.

Kravene er i stor grad samsvarende med kravene i den tyske- og europa-standard, selv om en nok i norden legger noe mindre vekt på hode og ører og mer vekt på presentasjon, en glansfull farge og god pelskvalitet.

Problemene og feilene som tidligere nevnes som dårlig presentasjon, tendens til hakepose og ujevn farge er også et problem for Marburger Ekorn i Norden. Men med målrettet og systematisk avl er det ingen grunn til at ikke vår stamme kan rette opp disse problemene. For å forbedre rasen er det også mulig å krysse inn andre raser, som f.eks. Liten Havana, en rase med god kvalitet i Norden.